

”

Алексахіна Т. Організація практико-орієнтованої співпраці у цифровому середовищі як умова формування іншомовної компетентності майбутніх магістрів з економіки. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2022. Том 10, № 8. С. 73-78. DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i8-011

Aleksakhina T. Orhanizatsiia praktyko-orientovanoi spivpratsi u tsyfrovomu seredovyschi yak umova formuvannya inshomovnoi kompetentnosti maibutnikh mahistriv z ekonomiky [Organization of practice-oriented collaboration in a digital environment as a condition for developing foreign language competence of masters in economics]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2022. Vol. 10, No 8. S. 73-78. DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i8-011

DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i8-011

Тетяна АЛЕКСАХІНА

Сумський державний університет, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-9905-330X>

alexx0077@ukr.net

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОЇ СПІВПРАЦІ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті розглянуто проблему організації практико-орієнтованої співпраці у цифровому середовищі як важливої умови формування іншомовної компетентності майбутніх магістрів з економіки. Підкреслено, що цифровізація освіти та глобалізація економічного простору зумовлюють необхідність оновлення підходів до іншомовної підготовки здобувачів економічних спеціальностей. Іноземна мова у цьому процесі постає не як навчальна дисципліна, а як інструмент професійної комунікації, аналітичного мислення та міжкультурної взаємодії. Метою дослідження є обґрунтування ефективності практико-орієнтованої співпраці у цифровому середовищі як педагогічної умови розвитку іншомовної компетентності майбутніх економістів. Використано комплекс теоретичних і емпіричних методів: аналіз наукових джерел, спостереження та анкетування 98 здобувачів магістерських програм економічного профілю. Отримані результати доводять, що групові проекти, цифрові симуляції та ділові дискусії англійською мовою сприяють формуванню професійно спрямованої комунікативної компетентності, зниженню мовленнєвої тривожності та підвищенню мотивації. Використання хмарних сервісів (Google Docs, Zoom, Microsoft Teams) забезпечує постійну взаємодію, розвиток навичок аргументації, роботи в команді, презентації результатів економічного аналізу. Практико-орієнтована співпраця стимулює не лише мовну активність, а й розвиток критичного мислення, креативності, соціальної відповідальності. Доведено, що інтеграція іншомовної підготовки з фаховими дисциплінами створює умови для формування конкурентоспроможного економіста, готового діяти у глобальному бізнес-середовищі.

Ключові слова: іншомовна компетентність; майбутні магістри з економіки; цифрове середовище; практико-орієнтована співпраця; професійна комунікація; групові проекти; хмарні сервіси; «soft skills», професійна підготовка, професійна освіта.

Tetiana ALEKSAKHINA

Sumy State University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-9905-330X>

alexx0077@ukr.net

ORGANIZATION OF PRACTICE-ORIENTED COLLABORATION IN A DIGITAL ENVIRONMENT AS A CONDITION FOR DEVELOPING FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE OF MASTERS IN ECONOMICS

Abstract. The article explores the issue of organizing practice-oriented collaboration in a digital environment as a crucial condition for developing the foreign language competence of future master's students in economics. The study emphasizes that the digitalization of higher education and the globalization of the economic sphere require a rethinking of approaches to language training for economists. Within this paradigm, a foreign language functions not as a separate academic subject but as a professional tool for analytical thinking, communication, and intercultural interaction. The aim of the study is to justify the effectiveness of practice-oriented collaboration in the digital environment as a pedagogical condition for developing the foreign language competence of future economists. A set of theoretical and empirical methods was applied, including the analysis of academic sources, observation, and a survey of 98 master's students in economics. The findings reveal that participation in group projects, digital simulations, and professional discussions in English enhances motivation, reduces language anxiety, and fosters the development of communicative and analytical skills relevant to the economic field. The use of digital tools such as Google Docs, Zoom, and Microsoft Teams enables continuous collaboration, argumentation practice, teamwork, and the presentation of analytical results in English. Practice-oriented collaboration also fosters the development of essential soft skills, including critical thinking and creativity, that are crucial for economists' professional success. It is concluded that integrating foreign language training with specialized economic disciplines contributes to shaping a competitive graduate who can operate effectively in the global economic and business environment.

Keywords: foreign language competence; master's students in economics; digital environment; practice-oriented collaboration; professional communication; group projects; cloud-based tools; soft skills; professional training; professional education.

Постановка проблеми. Система підготовки майбутніх магістрів з економіки в Україні розвивається в умовах цифрової трансформації освіти та глобалізації ринку праці. Від сучасного економіста вимагається не лише володіння фаховими знаннями, а й здатність ефективно комунікувати англійською мовою у професійному середовищі, брати участь у міжнародних проектах, вести ділові переговори та презентувати результати досліджень. Отже, іншомовна компетентність стає однією з провідних складових його професійної готовності [4]. Проте в багатьох закладах вищої освіти іноземна мова для здобувачів економічних спеціальностей і далі викладається за традиційними моделями, що

ґрунтуються на репродуктивному відтворенні знань і виконанні стандартних вправ. Таке навчання не формує навичок реального спілкування в умовах сучасного бізнесу чи аналітичної діяльності.

Потреба у зміні підходів до іншомовної підготовки економістів пов'язана із зростанням ролі інтегрованих форм навчання, що поєднують мовну практику з професійним досвідом. Серед таких форм особливого значення набуває практико-орієнтована співпраця, у межах якої здобувачі використовують іноземну мову як інструмент розв'язання професійних завдань: аналізують кейси міжнародних компаній, готують бізнес-презентації, працюють над колективними стартапами, проводять фінансові симуляції. У процесі спільної діяльності мова стає засобом професійного мислення, а не лише навчальним предметом.

Цифрове середовище створює для цього нові умови, забезпечуючи широкі можливості для комунікації та колаборації. Платформи Zoom, Microsoft Teams, Google Docs та інші ресурси дозволяють організовувати інтерактивні заняття, спільні дослідження та онлайн-дискусії між здобувачами різних університетів [2; 9]. Додатково використання елементів віртуальної реальності [7] сприяє створенню ситуацій, наближених до реальних економічних процесів. Це дозволяє підвищити автентичність мовної практики та формувати комунікативну впевненість здобувачів, що особливо важливо в умовах воєнних викликів і швидких змін глобального економічного середовища [8].

Таким чином, організація практико-орієнтованої співпраці у цифровому середовищі постає важливою педагогічною умовою формування іншомовної компетентності майбутніх магістрів з економіки. Реалізація цієї умови сприятиме модернізації змісту іншомовної підготовки, її зближенню з реальними потребами економічної галузі, а також підвищенню конкурентоспроможності українських випускників на міжнародному ринку праці.

Аналіз актуальних досліджень. Питання іншомовної підготовки майбутніх економістів нині розглядається як складова формування їхньої професійної культури та здатності діяти в багатомовному економічному просторі. Сучасні дослідження доводять, що володіння англійською мовою суттєво підсилює професійну мобільність фахівця, його участь у міжнародних бізнес-комунікаціях і наукових проєктах [4]. У працях українських та зарубіжних учених підкреслюється потреба зміщення акценту з формального засвоєння мовних структур на розвиток умінь спілкуватися англійською у фаховій сфері, де мова виконує роль інструмента економічного аналізу, переговорів, презентації результатів і звітності.

Комунікативний підхід, який розробив Littlewood [3], є методологічною основою таких змін. Науковець виходить з того, що навчання іноземної мови стає ефективним лише тоді, коли здобувач використовує її для досягнення реальних цілей. Для економічних спеціальностей це означає інтеграцію мовних завдань із професійними, наприклад: підготовку бізнес-звітів, участь у рольових іграх типу «інвестор-підприємець», обговорення макроекономічних тенденцій чи моделювання засідань ради директорів. У таких умовах іншомовна компетентність поєднує знання, мовні навички та стратегічне мислення, необхідне для професійної діяльності.

Ідеї Л. Виготського [5] про соціальну природу навчання дають додаткове пояснення ефективності групових і колаборативних форматів під час формування іншомовної компетентності. Економічна освіта, що ґрунтується на аналізі кейсів, проєктній діяльності й обговоренні ділових ситуацій, цілком відповідає принципам соціального конструктивізму. Взаємодія здобувачів у команді, спільне прийняття рішень англійською мовою активізує когнітивні процеси, формує комунікативну впевненість і професійне мислення.

Значна увага у наукових джерелах приділяється цифровим інструментам, які розширюють можливості практико-орієнтованої співпраці. Wang і Vásquez [6] виявили, що використання онлайн-платформ під час навчання іноземних мов підвищує рівень автентичності комунікації й знижує мовленнєву тривожність. Дослідження [2], присвячене формуванню інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх економістів, підтверджує, що цифрове середовище стимулює міждисциплінарне навчання, інтегруючи фахові знання, комунікацію та аналітичні навички.

Українські вчені також акцентують увагу на необхідності створення інтерактивного середовища для підготовки економістів. Так, Павленко і Мокляк [11] обґрунтовують ефективність особистісно орієнтованого підходу у навчанні іноземних мов, де викладач стає фасилітатором групової взаємодії. Науковці [1; 10] показують, що групові проєкти англійською мовою сприяють розвитку критичного мислення, креативності та командної роботи саме тих «м'яких навичок», які визначають успішність майбутнього економіста.

Міжнародні практики також підтверджують результативність підходів, орієнтованих на колаборацію. У межах курсів CLIL (Content and Language Integrated Learning) іноземна мова розглядається як засіб засвоєння економічного змісту. Наприклад, студенти аналізують економічні звіти, моделюють ринкові стратегії або презентують бізнес-плани англійською мовою. Таке навчання формує одночасно мовну та професійну компетентність, що відповідає вимогам Європейської рамки кваліфікацій.

Отже, результати аналізу засвідчують, що практико-орієнтована співпраця у цифровому середовищі розглядається науковцями як ефективна умова розвитку іншомовної компетентності майбутніх економістів. Вона поєднує принципи комунікативного підходу, соціального конструктивізму та цифрової педагогіки, створюючи можливість для формування фахівця, здатного працювати в міжнародному економічному середовищі, сприймати іншомовну комунікацію як інструмент професійного успіху та інноваційного розвитку.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є обґрунтування ефективності організації практико-орієнтованої співпраці у цифровому середовищі як провідної педагогічної умови формування іншомовної компетентності майбутніх магістрів з економіки. Ідеться про створення таких освітніх умов, за яких англійська мова використовується не як формальний навчальний предмет, а як реальний інструмент професійної діяльності (для ведення ділових переговорів, підготовки аналітичних звітів, презентації результатів досліджень і міжкультурної взаємодії в економічному просторі).

Для досягнення мети використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження.

На теоретичному рівні застосовано аналіз і узагальнення наукових джерел з проблеми іншомовної підготовки майбутніх економістів, теорії комунікативного навчання, соціального конструктивізму та цифрової педагогіки [2-6]. На емпіричному рівні використано методи спостереження та анкетування здобувачів магістерських програм економічного профілю (98 осіб) у кількох українських університетах. Спостереження охоплювало навчальні заняття з використанням цифрових платформ (Google Docs, Zoom, Microsoft Teams), де студенти виконували групові завдання англійською мовою. Оцінювалася активність учасників, характер комунікації, рівень мовної самостійності та співпраці. Анкетування мало на меті з'ясувати ставлення майбутніх економістів до використання цифрових технологій у групових формах роботи, рівень мотивації під час виконання спільних завдань, а також ті професійні вміння, які, на їхню думку, розвиваються під час такої діяльності. Серед показників, що фіксувалися, були уміння аргументувати позицію англійською мовою, здатність приймати рішення у групі, навички презентації економічних ідей та використання фахової термінології.

Отримані емпіричні дані зіставлялися з теоретичними висновками про роль практико-орієнтованої співпраці у формуванні іншомовної компетентності.

Результати дослідження. Аналіз наукових джерел, спостережень і результатів опитування здобувачів магістерських програм з економіки дав змогу виявити низку закономірностей, що підтверджують ефективність практико-орієнтованої співпраці у цифровому середовищі як чинника формування іншомовної компетентності.

Передусім встановлено, що участь у колективних завданнях англійською мовою сприяє зростанню навчальної мотивації та усвідомленню практичної цінності мовних знань. Близько 70% респондентів відзначили, що саме командна робота у цифрових сервісах Google Docs, Zoom допомогла їм зрозуміти, що англійська мова є необхідним інструментом у професійній діяльності економіста. У ході таких занять здобувачі виконували завдання, пов'язані з аналізом бізнес-кейсів міжнародних компаній, моделюванням фінансових рішень, обговоренням інвестиційних стратегій чи підготовкою презентацій стартапів. Це забезпечувало природне використання іноземної мови для досягнення конкретного результату.

Результати спостережень засвідчили, що цифрове середовище не лише забезпечує технічну можливість співпраці, а й створює новий формат міжособистісної взаємодії. Учасники групових завдань активно використовували функції спільного редагування, коментарів, відеодискусій і чатів, що сприяло розвитку навичок швидкого реагування, аргументації та мовної гнучкості. Близько 60% здобувачів визначили роботу над спільними документами та віртуальними презентаціями як найефективніші форми розвитку англійської комунікації. Ще понад 80% респондентів відзначили, що цифрові інструменти полегшують спілкування в команді та знижують мовленнєву тривожність, оскільки середовище спільної діяльності створює відчуття підтримки.

Окремо було простежено динаміку формування «soft skills» під час практико-орієнтованої співпраці. У відкритих відповідях здобувачі найчастіше згадували розвиток уміння аргументувати власну думку в професійних дискусіях, працювати в команді, презентувати економічні результати англійською мовою та застосовувати спеціальну термінологію. Це свідчить, що іншомовна підготовка виходить за межі лінгвістичного навчання й набуває міждисциплінарного характеру, поєднуючи мовні, комунікативні та професійно-аналітичні вміння.

Помітним результатом стало підвищення рівня автономності здобувачів освіти. Під час спільної роботи над кейсами вони самостійно розподіляли ролі аналітика, консультанта, презентатора чи модератора дискусії, що сприяло формуванню навичок лідерства та організації комунікаційного процесу англійською мовою. Спостереження показали, що саме в таких умовах формується здатність

гнучко реагувати на професійні виклики, узгоджувати позиції, працювати з аналітичною інформацією англійською мовою та представляти колективні результати в переконливій формі.

Анкетування підтвердило позитивну динаміку мотивації здобувачів до вивчення мови. Понад 45% учасників зазначили, що цифрові форми співпраці «суттєво» підвищили їхнє бажання брати участь у заняттях англійською, а ще 40% що ці форми «помітно стимулюють інтерес». Лише незначна частина респондентів виявила байдужість, що свідчить про загальну результативність практико-орієнтованої моделі.

Таким чином, результати дослідження підтвердили, що практико-орієнтована співпраця у цифровому середовищі забезпечує розвиток іншомовної компетентності майбутніх магістрів з економіки, поєднуючи мовну практику з елементами професійного моделювання. Такий формат навчання не лише сприяє глибшому засвоєнню англійської мови, а й формує готовність здобувачів до міжкультурної взаємодії, участі в міжнародних економічних проєктах та академічній мобільності. У результаті іншомовна підготовка стає дієвим чинником професійної самореалізації економіста у глобалізованому світі.

Обговорення. Отримані результати засвідчують, що практико-орієнтована співпраця у цифровому середовищі є ефективним засобом формування іншомовної компетентності майбутніх магістрів з економіки. Її перевага полягає в тому, що іноземна мова стає не самоціллю навчання, а інструментом професійного мислення, економічного аналізу та комунікації. Такий підхід узгоджується з положеннями комунікативної методики [3], відповідно до якої навчання досягає високих результатів тоді, коли мовлення використовується для виконання змістовних і практично значущих завдань. У підготовці економістів це означає залучення здобувачів до моделювання бізнес-ситуацій, обговорення ринкових тенденцій, розроблення інвестиційних стратегій та участі у проєктних командах, де англійська мова виступає засобом досягнення фахової мети.

Результати дослідження підтверджують, що цифрове середовище надає потужні можливості для організації саме такого формату навчання. Інструменти Google Docs, Zoom, Microsoft Teams створюють простір для постійної взаємодії, обміну ідеями, редагування текстів і спільного ухвалення рішень англійською мовою. Це відповідає ідеям соціального конструктивізму [5], згідно з яким навчання відбувається через співпрацю, а знання формуються в процесі спільної діяльності. Колективна взаємодія у цифровому середовищі дозволяє майбутнім економістам розвивати не лише мовну, а й когнітивну гнучкість, уміння домовлятися, аналізувати економічну інформацію та презентувати результати досліджень перед аудиторією.

Зіставлення отриманих результатів із міжнародними практиками підтверджує їхню узгодженість із сучасними тенденціями підготовки економістів. Дослідження [6] доводять, що інтеграція онлайн-комунікації в процес іншомовного навчання сприяє підвищенню якості мовленнєвої взаємодії та зниженню тривожності. Подібні підходи застосовуються в курсах, де мова використовується для засвоєння економічного змісту: здобувачі аналізують звіти, оцінюють ринкові показники, готують бізнес-презентації. Отримані в нашому дослідженні результати підтверджують, що така інтеграція ефективна й у вітчизняних умовах: більшість опитаних студентів виявили зростання впевненості у використанні англійської мови під час аналізу професійних завдань.

Важливим є також формування «м'яких навичок», без яких сучасний економіст не може ефективно функціонувати у міжнародному середовищі. Практико-орієнтована співпраця активізує навички командної роботи, критичного мислення, ділової комунікації та самоорганізації. Це підтверджують і висновки Partnership for 21st Century Learning (2019), де підкреслено, що інтеграція комунікативних і креативних умінь у професійну підготовку забезпечує конкурентоспроможність фахівця. В українських умовах такі навички мають особливе значення, адже випускники економічних спеціальностей дедалі частіше залучаються до міжнародних дослідницьких проєктів, програм мобільності та співпраці з бізнесом.

Водночас результати дослідження виявили певні проблеми впровадження практико-орієнтованої моделі у цифровому середовищі. Серед основних бар'єрів: нерівномірна забезпеченість закладів вищої освіти технічними ресурсами, відсутність єдиних стандартів оцінювання комунікативних результатів і потреба у підготовці викладачів до фасилітації групової діяльності. Подолання цих обмежень потребує комплексних заходів: розвитку цифрової інфраструктури університетів, створення навчально-методичних матеріалів з урахуванням економічної специфіки та впровадження системи внутрішнього моніторингу якості іншомовної підготовки.

Висновки. Дослідження підтвердило, що організація практико-орієнтованої співпраці у цифровому середовищі є дієвою педагогічною умовою розвитку іншомовної компетентності майбутніх магістрів з економіки. Її ефективність полягає в тому, що іноземна мова переходить із площини формального навчання у сферу професійного застосування, стає засобом комунікації, аналітичного мислення та фахової самореалізації.

Отримані результати доводять, що цифрові інструменти створюють середовище, у якому можливо моделювати реальні економічні ситуації, організовувати колективну роботу над бізнес-кейсами, фінансовими симуляціями, презентаціями та звітами англійською мовою. Саме така діяльність сприяє формуванню у здобувачів умінь ефективно аргументувати, презентувати результати аналізу, вести переговори та співпрацювати в міжнародному просторі.

Анкетування та спостереження засвідчили позитивну динаміку мотивації майбутніх економістів до вивчення англійської мови. Участь у спільних завданнях, орієнтованих на розв'язання практичних економічних проблем, підвищує зацікавленість у результаті, розвиває впевненість у мовленні та усвідомлення значущості англійської для професійного успіху. Здобувачі відзначили також, що командна робота в цифрових середовищах допомагає долати мовленнєві бар'єри, стимулює ініціативність і формує відчуття відповідальності за колективний результат.

Практико-орієнтована співпраця сприяє розвитку не лише мовних, а й так званих «надпредметних» умінь, які визначають готовність фахівця до сучасного ринку праці: критичного мислення, творчого підходу до вирішення завдань, комунікативної гнучкості, навичок організації спільної діяльності. У підготовці економістів це має особливу вагу, адже їхня професійна успішність безпосередньо залежить від здатності ефективно комунікувати, презентувати аналітичні результати, брати участь у міжнародних проєктах і створювати переконливий економічний дискурс англійською мовою.

Список використаних джерел

1. Dziuba, M. M., & Malevych, L. D. (2020). Використання мережних ресурсів для формування термінологічної компетентності студентів нефілологічних спеціальностей. *Information Technologies and Learning Tools*, 76(2), 137.
2. Kononets, N., Baliuk, V., Zhamardiy, V., Petrenko, L., Pomaz, Y., Kravtsova, N., & Shkola, O. (2021). Didactic model of information and communication competence formation of future specialists in economics. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 12(4), 170–181. <https://jett.labosfor.com/index.php/jett/article/view/646>
3. Littlewood, W. (2004). The task-based approach: Some questions and suggestions. *ELT Journal*, 58(4), 319–326. <https://doi.org/10.1093/elt/58.4.319>
4. Shramko, R., Rakhno, M., Mokliak, V., & Mokliak, O. (2022). The role of foreign language communicative competence in the formation of professionally-oriented communication of intending bachelors of law: Modern challenges. *Вісник педагогічної майстерності*, 30, 204–210.
5. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
6. Wang, S., & Vásquez, C. (2012). Web 2.0 and second language learning: What does the research tell us? *CALICO Journal*, 29(3), 412–430.
7. Zaytseva, N. V., Symonenko, S. V., Osadchyi, V. V., Osadcha, K. P., & Shmeltser, E. O. (2019). Virtual reality in foreign language training at higher educational institutions. In *AREdu 2019: Augmented Reality in Education* (pp. 37–49). CEUR Workshop Proceedings. <http://ceur-ws.org/Vol-2547/paper03.pdf>
8. Безлюдна, . В. (2021). Ефективність застосування інноваційних технологій у процесі викладання іноземних мов на немовних спеціальностях у закладах вищої освіти. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, (1), 54–59. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.1.2021.228590>
9. Васюкович, О. М. (2020). Інноваційні технології навчання у вивченні професійної англійської мови у вищих технічних навчальних закладах Європи. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (191), 52–55. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-191-52-55>
10. Гаєва, П. О. (2021). Специфіка та методологія викладання англійської мови у студентів нефілологічних спеціальностей. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.19.1.20>
11. Павленко, О., & Мокляк, В. (2022). Специфіка особистісно орієнтованого навчання іноземними мовами. *Педагогічні науки. Полтава*, 80, 94–100

References

1. Dziuba, M. M., & Malevych, L. D. (2020). Vykorystannia merezhnykh resursiv dlia formuvannia terminolohichnoi kompetentnosti studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei. *Information Technologies and Learning Tools*, 76(2), 137.
2. Kononets, N., Baliuk, V., Zhamardiy, V., Petrenko, L., Pomaz, Y., Kravtsova, N., & Shkola, O. (2021). Didactic model of information and communication competence formation of future specialists in economics. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 12(4), 170–181. <https://jett.labosfor.com/index.php/jett/article/view/646>
3. Littlewood, W. (2004). The task-based approach: Some questions and suggestions. *ELT Journal*, 58(4), 319–326. <https://doi.org/10.1093/elt/58.4.319>
4. Shramko, R., Rakhno, M., Mokliak, V., & Mokliak, O. (2022). The role of foreign language communicative competence in the formation of professionally-oriented communication of intending bachelors of law: Modern challenges. *Вісник педагогічної майстерності*, 30, 204–210.
5. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
6. Wang, S., & Vásquez, C. (2012). Web 2.0 and second language learning: What does the research tell us? *CALICO Journal*, 29(3), 412–430.
7. Zaytseva, N. V., Symonenko, S. V., Osadchyi, V. V., Osadcha, K. P., & Shmeltser, E. O. (2019). Virtual reality in foreign language training at higher educational institutions. In *AREdu 2019: Augmented Reality in Education* (pp. 37–49). CEUR Workshop Proceedings. <http://ceur-ws.org/Vol-2547/paper03.pdf>

8. Bezliudna, . V. (2021). Efektyvnist zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii u protsesi vykladannia inozemnykh mov na nemovnykh spetsialnostiakh u zakladakh vyshchoi osvity. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu, (1)*, 54–59. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.1.2021.228590>
9. Vasiukovych, O. M. (2020). Innovatsiini tekhnolohii navchannia u vyvchenni profesiinoi anhliiskoi movy u vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh Yevropy. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky, (191)*, 52-55. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2020-1-191-52-55>
10. Haieva, P. O. (2021). *Spetsyfika ta metodolohiia vykladannia anhliiskoi movy u studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei*. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.19.1.20>
11. Pavlenko, O., & Mokliak, V. (2022). *Spetsyfika osobystisno oriientovanoho navchannia inozemnym movam*. *Pedahohichni nauky*. Poltava, 80, 94-100